

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАН“
виносить: в Австрії:
на цілий рік 24 К
на пів року 12 К
на четверть року 6 К
на місяць 2 К

За границею:
на цілий рік: з щоденною ви-
силкою 7 долярів або 14 рублів;
з висилкою двічі в тижні 6 до-
лярів або 12 рублів; з висилкою
що суботи 5 долярів або 10 руб.
Поодиноке число по 10 сотків.

Телефон Редакції ч. 1484.
Кonto пошт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

християнсько - суспільний днівник.

„Вирвеш ми очі I душу ми вирвеш: а не возьмеш милості I віри не возьмеш,
бо руске ми сердца I віра руска“. — З Русланових польських М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім
півділь і руских съят о 5 год.
по полудни. — Редакція, адміні-
страція і експедиція „Руслан“
при ул. Хмельовського ч. 15, II
поверх. Експедиція місцева
в Агенції Соколовського в паса-
жі Гавсмана.

Рукописи звертається лише а
попередчу засторогу.

Рекламації лише неопечатані
в вільні від порта. — Оповістки
звичайні приймаються по ціні
20 с. від стрічки, а в „Надіслан-
нім“ 40 сot. Подяки і приватні
дописи по 30 сot. від стрічки

Евхаристий конгрес у Відні.

З Відня пишуть нам з дня 11. вересня: З днем 10. с. м., з торжественним віз-
дом кардинала-легата папського Россу до
столиці монархії розпочався в дійсності
XXIII. міжнародний Евхаристий конгрес. Ві
второк вечером і сьогодні, в середу, в рані, прибуло вже величезне число учасників, кар-
диналів, архієпископів і єпископів, съящени-
ків, а також безліч селян, міщан і съвітської
інтелігенції. Місто, доми, палати і церкви
прикрашені флагами, диванами, цвітами і
фестонами, а по церквах і улицях роїться
від приїздів. Прибуло також вівторок ве-
чером і нині в рані чимало руских съящени-
ків з селянами і міщанами, дехто із съвітської
інтелігенції, однак руска організація показа-
ла ся доволі неїдготовленою так, що приїзжі
ходять у великих частіх павмані і не находя-
ть певної поради і добре обдуманого про-
воду. Може ся обставина причинити ся до
того, що наші люди бодай про будучину на-
учаться користуватися при таких нагодах
досьвідом зробленим і випробованім уже
давно, а не починати справи авово. Так н.
пр. призначена на богослуження пополудні, і
також для сповіді руска церква св. Варвари
показується безуслівно тісною для більш як
тисяч руских підлітків, бо в ній при вели-
кій глоті ледво зможуть поміститися місцеві
руски прихожани. (Раз тілько, в суботу, має
бути архієпископ. Богослуження відправлене митр.
гр. Шенцицким в просторії костелів am Hof),
а як зачуваємо місцевий комітет мав пред-
кладати Русинам Stiftskirche на Mariahilfer-
strasse.

Величезний здвиг католиків ріжних на-
родностей і духовенства з усіх п'яти частей
світу, витиснув своє пятно на Габсбурзькій
столиці, а навіть ліберальні часописи (між ти-
ми Mittags Ztg), хоч ремствують на конгрес, при-
знають мимохіть, що виявила ся тим спо-

собом величезна сила католиків і що се ві-
дібсе і на політичних і суспільних відно-
синах. Відбуваються також рівночасно кон-
греси для виховання молодежі, для умового
образовання жіночтва і новітнього жіночого ру-
ху з оглядом на скріплене католицького віли-
ву, дальше ріжні відчуття і розправи, а все те
лишилось неперечно тривкі придбання для скрі-
плення християнсько-католицького духа в мо-
нархії. Можна би бажати, щоби численніші,
як досі бували на таких зборах, учасники
руського народу покористувалися поробленими
тут цінними помічниками і також в напів
краю почали управляти наш переліг та зас-
тавати здоровим зерном, бо на тім поїд, як
моявляє пок. Маркіян Шашкевич з іншої на-
годи, також „судилось нам последніми
бути!“

Перші торжественні збори Евхаристийного конгресу.

З Відня пишуть нам: XXIII. міжна-
родний съвітовий конгрес Евхаристийний від-
крито торжественно в середу. Була ся справ-
дешна історична, съвітова виява католицької
віри, котра буде записана золотими буквами
в історії катол. Церкви і Габсбурзької столиці
та монархії. Громадні збори всіх станів і
верств суспільних, духовних (між тими 9 кар-
диналів і 53 архієпископів і єпископів) і съві-
тських, членів цісарського Дому, міщан, селян,
робітників і ремісників — се були справед-
ливі народні збори, збори народів, а осередком їх і злукою була почесть
і почитання для Найвесьмь. Евхаристії.

Точко о 4-ій годині відбулося відкрите
сих перших торжественных зборів Евхаристії
конгресу у величавій виставковій ротунді в
Пратері. Первісно задумувано відбувати тор-
жественні збори в церкві св. Стефана, але
що там помістило би ся ледво около 7.000

учасників, вибрано на ту ціль величаву, гар-
но пристрасну ротунду. Напроти головного
входу до сеї великанської ротунди устроено
високоустановлену мовницю а по обох її боках
красувалися бюсти Св. Св. Папи Пія X. і ці
царя Франц Йосифа. Перед мовницею уложено
підвіснене для предсідника зборів кардинала
д-ра Нагля і найвищих достойників кардиналів,
між котрими в середині заняв
місце папський легат, кардинал Россу. До
окола стін ротунди уставлено амфітеатраль-
но сидження для учасників, а також в середи-
ні перед естрадою найвищих достойників
уложені підвісні для архікнязя Петра Фердинанда,
заступника цісаря, для Епископату і для інших достойників державних
съвітських і духовних.

Вже від 3-ої години ішли учасники з у-
сіх сторін міста самоходами і повозами в
напрямі до Пратеру, а перед 4-ою годиною
виповнилися у величезній ротунді щільно всі
місця, на котрих засіло 17.000 учасників, а
крім того на прогалині між окружними амфі-
театральними місцями а осередкою підвиши-
кою допущеноколо 3.000 стоячих учасників.
Мимо стількотисячного збору, панував взірцев-
ий лад і тишіна справді церковного на-
строю.

Точно о 4-ій годині прибув папський ле-
гат, кардинал Россу, оточений свитою,
а за ним архікнязь, заступник цісаря, витані
оплесками і радісними окликами. Після того
заняв кардинал д-ра Нагля місце предсідника
і удлив голосом єпископовів з Намур, о. Томі
Гайлінови (з Бельгії) предсідникові ста-
лого комітету съвітових конгресів Евхаристії
ніх, котрій в мовниці висловив задачу і ціль
сих конгресів і їх значення для утвердження і
поглиблена католицької віри і висловив при-
знання кардиналові д-рові Нагльові і всему
комітетові за їх труди.

Відтак архієпископський секретар о. сов.
Меріньский, звучним голосом відчитав
breve G. Святої Пія X, а по нім серед

невмовкаючих оплесків і окликів виступив на
мовницю папський легат, кардинал Россу. Мов-
ніким і досяглим, в цілій ротунді чутним
голосом, в величим ораторським одушевленім
повітав легат відмінною промовою візбраних
численно учасників конгресу іменем Св. От-
ця, вказав на католицьку віру, котра по сло-
вам божественного Спасителя (в евангелію
св. Іоана) „да будуть єдино!“ лучить і зібра-
ла всіх мімо ріжниці народності, держав і
частий съвіта до одного змагання, щоби тут
прилюдно виявити ісповідані віри і віддати
поклоні в Найсв. Евхаристії утасному Христу.
З особливим призначенням визначив бесідник
участь цісаря і Габсбурзького Дому, вірного
прастарій традиції переказаній Рудольфом I,
в конгресі, а се викликало загальні одушев-
лені оклики в честь цісаря і його Дому.

Промова кардинала Россу зробила не-
звичайне, глибоке враження на всіх учасниках,
а коли кардинал сходив в мовниці, були дов-
го невмокаючі оплески і оклики найвиразні-
шим сего доказом.

Ледво умовкли оплески, виступив на
мовницю міністер ісповідань і просвіти, др.
Гуссарек, щоби повітати конгрес іменем
правительства. Бесідник вказав на історічні
події почавши від Карла В., як краї-
нинишної Габсбурзької монархії від майже
1800 літ були пристанищем християнства і
єго апостолів Северина, Рупрехта, Кирила і
Методія і ін., як столицю християнства о-
боронили війська одушевлені Йоганом Капі-
страном перед турецкою навалою. І тепер ся
столиця пішла за поклоном Св. Отця: „omnia restaurare in Christo!“ „Слава въ выш-
ніхъ Богу, на землі миръ, въ человѣцѣхъ
благоволеніе“, отсे були наконечні слова
бесідника, котрі викликали знов загальні оп-
лески.

Іменем краю і кр. виділу повітав зі-
браних кр. маршалок кн. Альбізій Ліхтен-
штайн і заявив, що населені краю і Ві-
ділу не має нічого спільного в наємними воро-
тами.

— Ні, ви того не зробите, — холодно-
кровно відповів Бултирін.

— Чому ж то, позвольте вас спітати?

— Бо я возвиму крісло, сяду в спальні і
буду сторожити.

— Чи ви з ума зійшли! Такий ви ду-
рені, що навіть на жартах не розумієте ся!

— Добре, добре. А я таки так зроблю.
Виговорили ся, а тепер раді би завернути.
Слово даю, що сяду в спальні. А чи то да-
ром давав Жоржові слово?

— Спірібуймо! Закличу сторожів і они вас
відведуть на поліцію.

— А я зроблю скандал. Скажу, що я
ваш коханок і що ви заєдріні о мене, ве-
мов то я до вашої служниці залишаю ся.

— Підлюга!

— Добре.

Світка допалювала ся, слабо тільки о-
сьвічуєчи спальню. На ліжку спала в верхній
спідниці і в поночіхах Мурочки, накрита про-
стиралом. Мабуть, богато плакала, бо хлипа-
ла крізь сон і мала червоні очі.

В куті, у великім мягкім кріслі сидів
півсонній Бултирін і гризучи припадково ви-
нятут з кишень трубку від біонокля, розсіяно
спозирав на спачку.

Переклав Філь.

Аркадій Аверченко.

ДРУГ.

(Присвята Марусі Р.).

(Конець).

Він встав.

— Підемо!

— Куди? Я тут посиджу.

— Годі, годі! Треба йти.

— Відчепіть ся від мене! Йдіть собі,
куди хочете.

— Ні, я без вас не піду...

— Підете! — злісно відповіла Мурочка

— Бо я возьму і з місця не рушу ся?

Бултирін задумав ся.

— Рушіться! А як ні, то зроблю скан-
дал! Думаете, що ні? Слово даю, що араблю.
Скажу, що піймав вас за руку, коли лізли по
портфель в мою кишеньку, або, що ви моя
жінка — втікачка. Ага! Поки люди розгля-
нуть ся, наїтесь сорому.

Мурочка з викривленим від злости ли-
цем встала.

— Який ви подлій! А тому ідиотови,
Жоржові я завтра видрапаю очі. Ходім!

— Можеш собі, любов'ю, ляти ся,
скільки завгодно... подумав тримуючи, Бул-
тирін. — Знаю я, як поводити ся з жінками.

Та єго хвилева радість, зараз і розвіяла
ся. До них наблизився молодий чоловік в
смокінгу і весело вимахуючи афішом, приві-
тило всміхався до Мурочки.

— А! Марія Констант...

— Даруйте, молодий пане! — заслонив
Мурочку Бултирін, — Стидали ся в такому
виді підходити до замужніх дам. Чоловік
ледви на ногах держить ся, а позвалив собі!

— Шо! Ви з ума зійшли?

— Їди, їди!... Богато вас ту? Дивіть
на нього, двох счисліти не годен.

— Перше вс

гами християнства і ворожим єму днівництвом і буде змагати до витворення власного величного днівника християнського, що приято з незвичайним одушевленням.

З великою рішуччию, витаючи конгрес іменем столиці, бурмістр Наймаєр вказав на се, що Відень остане все християнським містом.

Провідник бельгійських католиків Брюф (Brifout) в заступстві бельгійського держміністра Hellebutte повітав візаних французькою промовою, виголошеною з незвичайним огнем, вказуючи на съвітлій і піднеслий приклад цісаря Франц Йосифа, сего серця своїх народів взиря доброї і справедливості, непохитної віри і преданності Богу, як протектора конгресу. Промова їго викликала не тілько між французькими земляками, але й серед інших учасників ширі і невмовкаючі оклики признання.

Професор богословія др. Свобода, говорив відтак про заповідь Ісуса Христа, а кр. маршалок Країни, др. Шустерші про удержання Христової спадщини.

До кінця зборів, котрі тривали від 4—7 год. панував в ротунді торжественний настрій, а відтак учасники розіхалися і розійшлися в найбільшім ладі до церков, де о 8-ій год. відбувалися Богослуження. В церкві св. Варвари відправлено вечірню, на котрій Г. Е. Епіскоп Чехович виголосив в питомою вимовою прегарну проповідь.

*

Нинішні телеграми з Відня доносять:

Як у всіх віденських церквах так і в фарній церкві на замку відбулося вчера рано торжественне богослуження, під час котрого члени цісарського Дому прияли св. Причастє. Явився цісар із всіма архієпископами і архієпископами.

Ранішні богослуження як і наради секцій Евхаристичного конгреса в поодиноких церквах відбулися при незвичайно численній участи членів конгресу і публіки.

Вчера о 2. год. по полуничі відбувся в руско-католицькій церкві св. Варвари Евхаристичний обхід для Русинів. Взяло в нім участь поверх 300 учасників. Вступну промову виголосив Експ. Еп. Чехович. Були присутні також Експ. Митрополит гр. Шептицький і Преосьв. Еп. Хомішина.

Також вчера по полуничі відбувалися в віденських церквах наради секцій Евхаристичного конгреса. В тім самім часі відбулася конференція союза католицьких студентів. Взяли в ній участь представники католицьких студентів з Австро-Німеччини і Швейцарії.

Папський легат о. кардинал Россум був вчера у архієк. Франца Фердинанда на довіші послухання.

На Евхаристичний конгрес прибув також міністер Зіхи з Будапешта і о. Макс Саский з Дрезна.

Вчера по полуничі відбулося в ротунді при дуже численній участи публіки друге торжественне засідання Евхаристичного конгреса. На се засідання прибув, витаний овацийно публікою архієк. Франц Фердинанд з жененою, дуже много архієпископів, в. кн. Тосканський, кн. Парма з дочками, кн. Сасскайт. д.

Епіскоп з Намура (в Бельгії) о. Гайлен заявив, що папський легат кардинал Россум вислав до папи телеграму, в якій доносить Св. Отцю, що в конгресі бере участь 10 кардиналів, 150 архієпископів і епископів та велике число духовенства. Конгрес відбувався під покровом цісаря Франц Йосифа I, з участю членів цісарського Дому. Легат просив о папському благословенні для покровителя, его Дому і всіх вірних учасників конгресу.

Відтак настутили торжественні промови. Радник намісництва з Градиски др. І. Бугатто промовляв на тему: „Спомин про О. Марка д'Аніо, 12. вересня 1683“ Msgr. І. Райнер генеральний архієпископ, сотрудник в Мільвоке (Америка): „Про тридцятський собор“; Superior O. K. Andlau T. Ic. (Віденський Св. Евхаристія і Габсбургійський Дім“; катедральний проповідник з Монастира др. А. Дондерс: „Небесний і земський хліб робітника“. Всі промови приято живими оплесками.

З польсько-руського лабіринту.

(III). Від цілого ряду літ — по нинішнім хвилю, зробила всепольсько-подільська печать все, щоби лише затемнити руску справу в Галичині.

Не було ні одного нонсенсу вій історичного, вій політичного, котрого би вже не ужито, щоби виказати, що жадані Русинів в Галичині є зовсім безпідставні.

А тим часом народне відроджене відроджене Русинів не ріжнить ся нічим від відродження полуднів Словян, як також Чехів, Поляків на Шлеску та І. Флемандців у Бельгії.

Щоби отже вірою зрозуміти характер народного руху Русинів в Галичині, належить хотіти би й війсоверхнійше перейти їх розвів в минувшині.

Російські історики, будьто съвідомо чи й несъвідомо, все однак під впливом тенденційних політичних концепцій, уважають історію Всеросії як щось одноцільного.

Тимчасом київська Русь, в ширшім слові того значіння, а тому обінимаюча всі племена рускі себі то українські, становила вже в часах дісторичних певну відрізну підгрупу від глядом культурно-політичним.

Не улягає військову сумнівів, що уже в тих дісторичних часах мусили ріжнити ся під відзглядом мови південні Русини від прочої Руси з бігом часу відокремилися їх ще більше від Москалів і Білорусінів.

Південні Русини мають в собі значну примішку крові тюркських племен, під час коли Москалі — фінських.

Антрапольогічно відріжнюють ся Русини цілковито від сучасних Москалів і Поляків.

Та найважніший ролі тут відіграють ріжниці соціально-політичні, які зарисувалися вже віразно в XII. i XIII. віці.

Культурно-політичним центром предків Росіян був початково Володимир над Клязмою, який пізніше мусив уступити перед Москвою.

Відносини соціально-політичні і культурні в В. кн. Московським в XII. i XIII. в. були зовсім інші від тих в Київщині і на Червоній Русі.

Наслідком цілого ряду обставин як географічних, так і політичних, як зарівно і певних історичних фактів — витворила ся на півночі спершу в Володимирі а потім й в Москві абсолютна влада.

У Київі князівська влада не мала такої сили, а на Червоній Русі її тільки ні, де бояри своїм поведінням вже тоді пригадували польську і угорську магнатерию.

Наслідком відокремлення князів Червоної Русі від Київа, як осередка, почали соціально-політичні відносини в галицькім князівстві пізніше й Володимиро-галицькім усталювати ся, боротьба між князем а боярами вела ся далі і заострувалася ся, не довела однак до фактичного правного обмеження князівської влади.

Галицька держава упала і вийшла в склад Польщі. Україну, Поділі і Волинь прилучено до В. кн. Литовського, так що князівства заселені Русинами остаточно не сконсолідовалися і не витворили одної суспільної держави.

Конець-кінець Й. Волинь Й. Поділі Й. Україну прилучено до Польщі. I з хвилою, коли Русини нашлися під польсько-литовською владою, відносини їх під кождим зглядом улягли великий зміні... Висши кляси, як магнати, шляхта і вище духовенство, як також й середні — середна шляхта і богатше міщанство — підпадають дуже скоро польській загарбті! Лиш хлопі і дрібне міщанство остались рускими. Але що ті найнижчі верстви не відгравали та й не могли відгравати під той час у польській державі під якої політичної ролі, то вародна боротьба тих кляс не зверталася на себе ніякої уваги і не могла узвітити ся в житті публичному. Але з сего не можна зараз вносити, що серед тодішніх Русинів не було тоді ніякого почуття народної окремішності.

Противно — оно уявилося всюди там, де могло уявляти ся. А виразом того були т. зв. релігійні братства, котрі відіграли у Русинів визначну роль і, котрі пізніше почали виникнути в козацтвом у тісній союз, перетягнули їх з боротьби розпочатої на підкладі соціально-політичним на боротьбу в народни-

ми ціхама і скріпили тим самим ще більше народне почуття у Русинів.

Віслідом боротьби річи послопитої з ко-зачину була утрата більшої частини України у користь Москви.

Україна на тій новій злуці з московською державою чітко не зискала!

Самоуправа, яку початково мала — більше зрештою теоретично, як практично — з бігом часу загирила ся. Централізм знівечив зовсім її відрубність.

Підданство розвинулося в формах ще оного тяжких як в річи послопитій.

Народний рух ослаб значно, а в XVIII-ім віці стрінув зі сторони царського ряду на такі перешкоди, про які за часів польського панування й думки не було.

І в границях річно-політичної почуття народної відрубності Русинів було значно більше, чим на московській Україні, хотій й тут польонізація робила значні поступи.

При кінці XVIII. віку почуття народної відрубності Русинів було значно більше, чим на московській Україні, хотій й тут польонізація робила значні поступи.

Потомки колишніх козацьких старшин і

руської шляхти стали московськими дворянами і покинули свій народ, їхні мову і звичаї. І лише простий народ і частина міського мали певне почуття своєї народної відрубності, але було оно дуже слабе, тим більше, що єдиність релігійна противідала самому! Самоуправоміст та полягала на інших традиціях, на близьше неозначені тут до козацчини, на привязані до місцевих звичаїв і інші звичаїв і на своїй відрubній мові.

Але й посеред духовенства а на відьмінної шляхти виступають одиниці з почуттям народної відрубності, що не цураються предківських українських звичаїв і рідної мови.

При кінці XVIII-го і на початку XIX-го віку починають не мало вартості літературні твори в руській мові, що не мало причиняються до дальнішого народного розвитку у Русинів на Україні. Рівнорядно розбуджується у Русинів стреміння до збирання матеріалів, дотикаючись минувшини свого власного краю і народу і починають громадитися українські народні пісні й думи, казки та перекази і інші етнографічні дані, що немало мають також значення для народного відродження на Україні.

І коли під ту пору ті численні народні маси на Україні не розбудилися, коли народний рух їх не рушив, то причина сего лежить лише в тім, що просвітна уровень тих хлопівських мас була в тім часі нечувано низька і що під господаркою російського уряду було на Україні в XIX. віці ціомного меншешкіл, як від XVII-тих.

„Ale co tammy się dziwić, — говорить Кульчицький — że tak było w Małorosji — w państwie rosyjskim! — a nawet i w Galicji w poczatkach jeszcze XIX wieku, czyż nasz (польсьki)! Iud na Szlązku miał wówczas silne poczucie narodowe, czy je mazdziśna Mazurach pruskich? Czy miał jeliud flamandzkaż doczasowych statnic?“

Та Росія вкінці якось поволі перебражується і демократизується.

Навіть у тій державі царів новочасна культура огортає щораз то ширші круги і тому то ми бачимо, як шалено скоро росте то почуття народне Русинів в Росії вже при кінці XIX. ст., а ще більше на початку XX ст.

І нині, коли хто обсервує без шовістичності загарбті народний рух на Україні, мусить признати, що Русини там в послідніх десятиліттях поборали значні поступи і в найближчім часі ще більше розвинуться.

Рух сего, о скільки ходить о маси, відбувається найсильніше по селах; а найбільше животності виказує в Полтавщині і в харківській губернії.

І народний сей український рух в Росії є явищем дуже важливим, заслугуючим надежно по-важніюю обсервацию зі сторони Поляків і Поляків своїм власним інтересом легковажити єго не повинні.

А тим часом що діє ся?

Відомості, які доходять тут до польської суспільності, походять з рук третих або четвертих, походять по більшій частині від людей зовсім некомпетентних, які будуть лиши

случайні найшли ся в Київі або на Україні, (vide недавну „наукову“ поїздку „всепольсько-ізчоного“ по Україні, який у своїй діяльності вічного не нашов лише тут і там малечі „гуртки“, та мав ще на стілько розуму, що не підписав ся!) будуть й мешканці там не мають поняття, що кругом них діє ся!

I на підставі тих ложних і блудних інформацій подоляки і народні демократи випроваджують свої ріжні роди „узасадненя“!

Ті блудні вісти они ширять дальше а коли такі вкінці виходять на съвітло денне, що виводи їх — се одна широка брехня і що Україна таки рухається, виводять, що український сей рух не стремить до сепаратизму, що не досить різко акцентує своєї відрubності і щ

міста, директор зелінниць, директор поліції і багато інших. Архікняжа родина розмовляла з присутнimi, а потім відішла в дальшу до рогу до Відня, щоби взяти участь в Евхаристичному конгресі.

— Пам'яти Василя Доманицького. Дня 10. с. м. минули два роки від смерті українського письменника і громадського діяча Василя Доманицького. Покійний В. Д. уродився 1877 року в селі Колодистім на Київщині, а помер в Аркашоні у Франції, де лічiv ся на грудну недугу. Про його громадську працю в рр. 1904 і 1905 написав в онодішнім числі „Рада“ д. Ефремов статю п. з. „В. Доманицький на селі“. Там описує д. Ефремов, як пок. Доманицький розвинув діяльність в колодисткому позичковому товаристві, як поставив 2-поверховий „народний дім“ зі сценою для вистав, як обороняв селян від кривд, а дальше пише ось що: „Дякуючи просвітніо-громадській діяльності В. Д. ого, що освідомлював селянство, в цілій окрузі нігде не було ні єврейських погромів, ні аграрних розрізків. Селянство по кладало всі надії на своє право і спокійно дождало виборів до державної думи. Між іншим, до сего часу належить участь В. Д. ого в одній дуже характерній на той час нараді в Звенигородці. Місцеве панство, бажаючи запобігти розрізкам, скликало в Звенигородці за приводом дворянського маршала у повноваженіх від волостей, по два чоловіки від волости, щоби разом обмірювати сельські потреби. З Колодистого поїхав і В. Д. ого. На візду було богато панства й духовенства, співаків із 20 селян. Вперше залунала тоді прилюдно українська мова, вперше почучилось съмливє слово від понурих та мовчазних звичайно селян; усі присутні обмірювали державні потреби зного погляду. За приводом В. Д. ого селяни заявили, що уповноважені від волостей не можна вважати за справжніх селянських заступників, а треба, щоби кожде село мало на візбаню свого заступника. Новий віздів призначено було на 20. грудня; Колодисте вибрало своїм заступником Василя. Але сemu другому візду довелося працювати вже в іншій атмосфері. З причини арешта одного з селянських заступників (Шевченка в Кирелівці), селянство відрізнилось від інших станів, вибрало за голову В. Д. ого і почало обмірювати виборчий закон. З постанови зібрання В. Д. вислав до мін. Вітного телеграму, в якій говорилось про зміну виборчого закону в інтересах широких мас. Відповідь на се прийшла звістка така: „избирательний закон не може бит измінен.“

Під заголовком „Чистому серцем“ випускається сими днями київське видавництво „Вік“ збірку, присвячену пам'яті Василя Доманицького. Скалала ся книжка з статей, споминів та характеристик небіжчика, що зявилися по його смерті. Вимаємо з сеї збірки передмову про обовязки українського громадянства перед пам'ятю небіжчика:

„Вже два роки минає, як відійшов від нас на той світ Василь Доманицький, сей невтомний трудовник ідеї, сей чистий серцем чоловік, незломний духом діяч, що з юнацькою завзятостю і з юнацькою необачністю вийшов на боротьбу з лихом і впав підкошений ним. Людина діла і праці, він не шукав популярності, не був жадний слави і за життя його мало знали навіть ті, хто плодами праці його живився. Можна сказати, що популярність прийшла до него тільки по смерті: аж тоді в численних про него згадках у нашій пресі дізнала ся съвідома Україна, кого втратила. Але.. минуло трохи не богато часу — і вже рідко коли згадується се благородне ім'я чоловіка з чистим, золотим серцем. Немов під съвіжим враженiem смерти ми віддали єму все, що про него мали, і тепер спокійно можемо обернутись до буденних справ, съвідомі виконаної повинності... Чи не знає се, що для небіжчика прийшла вже пора забуття?“

„Ми думаємо, що н. Ще той не вмер, хто живе в своїх працях, а Доманицький живе й жити ме і в „Кобзарі“, і в „Історії України“, на які поклав так багато цірої праці. З пам'ятю про Доманицького просто трапилося те, що взагалі буває з помершиими людьми серед нашого не велима на пам'ять багатого громадянства. „Смерть визначного громадського діяча дуже нагадує у нас те, як людина падає в море. Шум, піна, високі близькі води, широкі хвилі навколо,.. а далі все згадується, злилося в одну безформенну, одноманітну, сіру масу, під якою все сковано, все

забуто“ (А. Кові). Доводить ся нагадувати про те, що сором забувати...

„Сі статі і згадки про Доманицького, писані під съвіжим враженiem его смерти, видаємо не тільки через те, що вважаємо се за съвітність перед пам'ятю людини, яка була фундатором і найближчим співробітником нашого видавництва. Се само собою, але ми хочемо ще і всьому громадянству напомнути нагадати про чоловіка, якого оно не съміє забувати. Не съміє, бо на громадській роботі положив свої сили небіжчик Василь Миколаєвич, даючи собою найкрасший зразок того, що треба і можна громадським справам послужити...“

Зміст збірки „Чистому серцем“ є отсєй: 1) Переднє слово, 2) Василь Доманицький (біографічна згадка), 3) Ярошевский Б.: На смерть В. Доманицького, 4) Липинський В: Пам'яти В. Доманицького, 5) Ефремов С.: Чисте серце, 6) Білоусенко О.: Трудовник ідеї, 7) Матушевський Ф.: В роковині смерти друга-товариша, 8) Донцов Д.: Доманицький у Закопаному, 9) Смуток П.: Останні місяці В. Доманицького, 10) Матушевський Ф.: З останніх літ життя Д. Доманицького, 11) Руденко Ф.: Пам'яти Доманицького, 12) Білоусенко О.: Жартовливі вірші В. Доманицького, 13) Хр-ич К.: В Колодисткому позичково-ощадному товаристві, 14) С. Е.: На похороні В. Доманицького, 15) Яновська Л.: Враження в похорону, 16) Чужий Л.: „Тихого сну“.

Збірку прикрашено портретом небіжчика та репродукціями фотографій: віля Jergewo в Закопані, де жив Доманицький (три фотографії), похорон та могила его в Колодисткому.

— Президія вічевого учительського комітету явила ся дня 9. с. м. в депутатії у краєвого маршала гр. Голуховского, щоби представити єму жданія учительства. П. Новак в промові виказав недолю учительства, характеризував систему місцево-класової плати і просив маршала, поперти постулати звірвання плат учительства з чотирма рангами плати державних урядників і знесення місцево-класової системи, та запитав про долю проектованої съмовою комісією школальною регуляції плати. Вкінці п. Новак просив маршала, щоби подбав, аби ся справа вже раз була предметом нарад съмових. Потім промовляв по руці п. Стронського, дир. товариства „Взаємна Поміч“, і вказав на солідарність учительства руського і польського в справах заводових та домагав ся установлення службової прагматики. П-ї Квятковська іменем учительок візначені, що учительки прилучують ся вновні до ждань учителів і що боряться за ті самі права.

П. маршалок впевняв депутатію про свою прихильність і прихильність сойму, а заразом і про симпатії суспільності до справ учительства, але візначені, що в великих трудностях фінансових в переведеню тих бажань. Зазначив даліше, що ще нема внесені кр. Ради школальною що до регуляції плати, однаке приобіцяв занести ся широю съправою і взагалі справами школиними. На се відповів п. Новак, що учительство всюди має симпатії, але сповнені їх, т. є поправи свої долі не може таки діжджати ся.

Потім конферуvala депутатія з презесом польського кола, д-ром Лео, а сей вказуючи на сумні гороскопи в найближчій съмовій сесії візвав учительство, щоби вплинуло на послів обох народів в напрямі доведення до згоди в справі виборчої реформи. Справи учительства — говорив — єму знаю добре, інтересує ся він і удержує стальний контакт з презесом „Związk“ п. Новаком. Презес комісії школині др. Бандровський глядить дуже пессимістично на „рожеві надії“ що до якої небудь регуляції плати, покликуючи ся на безвихідну ситуацію в соймі. Член краєвого виділу, референт фінансовий, др. Яль, представив депутатії злій стан краєвих фінансів. Додатки до податків підсекочать в 1913 р. о 30 процент для покриття лише біжучих видатків. Сам буджет школиний винесе півтора мільйона більше, ніж в сім році. Тому краєвий виділ не приготовлює навіть внесення справі дорожнечого додатку на 1913 рік. Посли — говорив даліше др. Яль — бачать тепер, що одиноким виходом були би дотації державні па річ народного школиніцтва після числа людності. Одиноким ратунком є підвищення податку від горівки. Др. Кость Левицький висловив надію, що коли наступить порозуміння в справі реформи виборчої, то регуляція учительської плати мусить висунутися на чоло съмових справ.

— Вінчане архікнягині Мехтильди, дочки архікня Карла Стефана в Живці, з князем Ольгердом Чарториским, відбудеться в січні 1913 р.

— Вистава на селі. В Чернігові на Полтавщині уладжено 3-дневу сельсько-господарську виставу. На виставі було 3.000 всяких предметів. Найвищу нагороду, бронзову медалю присуджено виробам з лозини. На виставі можна було оглядати левські вироби лохвицької школи глухонімих, вироби селян з рогози, сукно, полотна, мережки, гончарські вироби а також стару українську одежду, якої тепер в тих сторонах вже не носять.

— Колосковий день в Станіславові, уладжений дня 8. с. м. на дохід рускої захоронки прінцеси 632 К 84 с.

— Буковинський язиковий закон. Краєвий виділ Буковини виготовив і предложив краєвому съмовому начерку язикового закона для самоуправних властей. Після сего начерка головною мовою на Буковині буде і на дальнішій німецька мова. Письменні подані буде можна вносити до краєвого виділу лише в німецькій мові і в тій мові будуть полагоджувані, хотя краєві мови будуть призначані попри німецьку, — отже руска і румунська. Розправи, наради і ухвали у всіх самоуправних властей мають відбувати ся в тій краєвій мові, якої уживають в дотичнім окрузі, але на жадані сторони може бути переведена розправа та-кож в іншій краєвій мові.

— За український університет. Оден з редакторів „Рада“ обчислив, кілько листів і звяза помістила „Рада“ в справі українського університету. Отже усього за час від 11. мая до 6. вересня 1912 напечатано в „Раді“ 100 листів. З тих 100 листів 84 було підписаніх а 16 непідписаніх, себто при перших було вгадано, скільки людей їх підписало, а під останніми 16 ма було тільки сказано загальню: „Українці того-а того міста“ і т. п. Загальна сума підписів на 84 листах досягає числа 2482. Перший лист в справі українського університету, напечатаний в „Раді“ був від студентів-Українців петербурзької політехніки.

По поодиноким місцевинам ділять ся ті листи ось як:

	Число листів	Число підписів
Поділь	17	587
Ківівщина	11	474
Катеринославщина	12	428
Полтавщина	14	247
Харківщина	9	167
Варшава	2	111
Чернігівщина	7	110
Херсонщина	5	82
Волинь	3	41
Інші місцевини	20	235
Разом	100	2.482

Поміж окремими верствами й станами населення надіслані листи і підписи ділять ся так:

Верстви й стани	Число людності	Число листів	Число підписів
Селяни й мешканці місточок	34	528	
Учителі й слухачі курсів	8	515	
Ученики середніх і висших шкіл	14	459	
Робітники й слуги	12	433	
Городяни	28	379	
Українці-кооператори	1	70	
Українські товариства	2	44	
Інші	2	54	
Разом	100	2.482	

— Дефравдація в краєвім виділі на Буковині. В черновецькім краєвім виділі викрито велику дефравдацію. Перед кількома днями пропавається разом з жінкою секретар виділу Кл. Фішер, а переведене шконтрум виказало в шпитальній касі, якою завідував Фішер, недостачу кількох сот тисяч корон. За Фішером відслано стежні листи.

— Отроєні грибами. В селі Липнику, більшого поселення, зайшов дні 5. с. м. випадок застроєння грибами. Вся родина тамошнього селянина Солтиска, зложена з 8 осіб, занедужала по відженю грибів. З причини пізного візвання лікарської помочі, чотири особи померли в більшікініцтві після числа людності. Одиноким ратунком є підвищення податку від горівки. Др. Кость Левицький висловив надію, що коли наступить порозуміння в справі реформи виборчої, то регуляція учительської плати мусить висунутися на чоло съмових справ.

— Австрійський шпигун. Під сим заголовком доносила „Рада“, що до Проскурова на рос. Порядку приведено під сильною сторожою арештованого в Староконстантиніві австрійського

шпигуна, який слідив переїзд російського війска. При арештовані мали найти компромітуючу письма.

— Знова арештов

Поетичний фейлетон.

На Стрипі.

Літня, спокійна, тиха нічка...
У сьвітлі місяця блиснить
І сріблом сяє Стрипа-річка,
Немов в брилянтах миготить...

Не плашуть хвилі... мов забули
Бурливу свою гру — танець, —
У сні — здає ся — потонули
Бо вколихав їх вже вітерець.

В той час мій човник помаленько
По Стрипі йде... вода журчить...
Веслом вдарило я тихенько,
Щоб тиши не заколотити.

Літня, спокійна, тиха нічка...
У сьвітлі місяця блиснить
І сріблом сяє Стрипа-річка,
Немов в брилянтах миготить...

O. Прокопів.

Всячина.

— Місіонарка про Китай. Др. Анна Генрі, американська лікарка і місіонарка в одній особі, повернула недавно з далекої країни і оповідав страшні ріči про Китай. Головною явою сеї країни є тепер голод. Майже в кождій частині Китаю терплять бідні люди голод з причини невдалих житв рижу. Скинена манджурска династія — каже др. Генрі — замість ужити грошей на будову валів здовж рік Янцзянінг, уживала сих грошей на до машні розходи. Рижові поля здовж сеї великої рік знищено, а наслідком сего запанував голод. До кожного зелізничного поїзду збігається велика товна людей і просить з криком о милощтині. Страшні лиця Китайців так потряслять нервами богатьох місіонарів, що они мусіть яко неспосібні до праці вертати до рідного краю. Революція також підірвала край. Де були проводи, там був порядок, але в богатьох випадках розюшені маси доконували страшних мордів на чужинцях і на своїх противниках.

— Доці і непогоди. 1912. рік видає ся вищимо нещасливим з огляdom на кліматичні відносини. В парискім „Journal“ старає слів вяснити сего причини професор океанографічного інститута, Альфред Бергель. Рівночасно подає він імовірну прогнозу на будучину. Метеорологічні розгляди — пише проф. Бергель — позволяли усталити пересічну температуру літніх місяців в середній Европі. Біносить она менше більше 18° ст. в липні, а 17° ст. в серпні. Сі числа узглядняють вже нормальні зміни, які переходять температура одної доби. Зміни ті коливають ся менше більше коло 10°. В полуночних годинах повинна виносити температура в липні 24°, а в серпні 23°. В сім році була температура о многого низшою. В першій половині серпня доходив прим. в Британії тепломір ледви до 14 або 15°. Спадок пересічної температури виносив аж 10°. Се явище можна було предвидіти. Вже від 1900. р. почав ся в середній Европі ряд зимніх літ, супроти чого температура теперішнього року має „нормальну“ ціху, хоча кліматичні умови може в основі некорисні. Проф. Бікнер стверджує в своїй метеорологічній статистиці, що під час XIX в. від 1800. до 1900. р. навертав ся три рази період зимніх, дощевих і непогідних літ: перший був від р. 1806.—1820., другий від року 1836. до 1850., третій від р. 1870. до 1885. Рівночасно по тих зимніх періодах наступали теплі і погідні від р. 1821. до 1835., від 1851. до 1870., від 1885. до 1900. р. 1900. рік почав отже на нової зимній літі. Вистане пригадати, хочби з останніх часів, холодну весну в 1905. і 10. р. від 1911. р. коли то, в весняних місяцях бували нераз холодніші дні, чим в зімі. Вправді літо в 1911. році було тепле і погідне, але его випередив так, як теперішнім році, вимково зимний весняний період. Имовірний час тривання початаого в 1900. р. теперішнього ряду холодних, непогідних і дощевих літ, має виносити після метеорологічних обчислень 17 літ, отже скінчиться ся щойно в 1917. р. Мимо сего однак потішає проф. Бергель, що нема правила бев вимкова, і що часто в ряді холодних літ лучася вимкова погідний рік. — Очевидно, як не буде дощу, то буде погода.

— Дещо про штучні мови. „La Esperanzano“ часопис в есперанцій мові, видавана в Ліпску, назначує, що так як колись „Volapük“ узяг перемозі „esperanto“, так тепер робить конкуренцію есперантові улішена мова, винайдена д-ром Штельцаером, що називає ся „Ido“. Не дивне се, що штучний язиковий фабрикат викликує нові фабрикати, бо кождий фабрикат находити конкурентів.

Щоб і читачі могли порівнати обі мови: „esperanto“ і „ido“ подаємо кілька речень: По українськи: есперанто: ідо: гарний кінь la bela cevalo, la bela kavalo малі доми malgrandaj domoj mikra domi маю старого mitravas malyunan me havas батька patron olda patro і т. д. Чи штучна може мати будучіність?

Телеграми

з дня 13. вересня.

Відень. (ТКБ). Нині в огороді палати кн. Шварценберга запричащають около 6.000 дітей. При олтарі, установленому перед палатою, відправив Службу Божу кардинал Россум. Пришли архієпископи Марія Анунціята, Марія Валерія з дітьми, Ізабеля Марія Тереса, вел. кн. Алісія Тосканська, кн. Гогенберг з дітьми. Були також многі члени Двора і аристократії.

Відень. „Die Zeit“ доносить, що міністер торгові Реслер повідомив вже міністра предсідника гр. Штірікса, що він з оглядом на лихий стан здоров'я не може більше сповісти свого уряду і просить о звільнені. Прассбу сик приняв гр. Штірікса до відома, застеріг однак, що єї полагодить щойно тоді, коли буде рішена справа заступства, а досі се ще не настутило. Певним є лише се, що наслідком буде один з урядників і, що нема думки установляти лише тимчасового провідника, але іменувати міністра.

Відень. (ТКБ). Міністер прилюдних робіт Трінка вернув в інспекційні подорожі по Чехах.

Відень. З достовірного жерела доносять, що у Відні відбудеться в половині вересня конференція зелізничних директорів в справі реорганізації державних зелізниць. Подробиці задержують в тайні.

Софія. В міністерствіяльних кругах запевнюють, що в половині вересня збере ся болгарське Соборів на засідання, на якім прем'єр вдасть заступникам народу справу з політичного положення і представить становище правительства. Імовірно розходить ся тут о погляді соборів на виживаюче становище теперішнього кабінета.

Білогород. (ТКБ). Вчера отворено новий кабінет під проводом Пасіча.

Царгород. (ТКБ). Поставлені від кількох місяців коло Старої Трої оподалік Дарданелів, змобілізовани баталіони в числі 8 з Бруссі, зворохили ся і жадають, щоб іх відслати до дому. Хотій на місце ворохобні вислано в ділі війска, здає ся, що правительство прихильні ся до сего жадапа.

Царгород. (ТКБ). Після інформації міністерства заграницьких справ, Порта одержує все запевнення в справі становища держави су проти балканських країв.

Петрбург. (ТКБ). Царський указ розвязує

думу і заряджує нові вибори, які вічніуться

дня 23. вересня ст. ст. Нова дума буде скликана на день 28. листопада ст. ст.

Дісбург. (ТКБ). Вчерашної ночі згинуло в закопі Вестен, в наслідок вибуху газів, 5 робітників.

Господарські, промислові і торговельні вісті.

Комунікат Краєвого Союза для збуту худоби з торгу у Львові дnia 11. вересня 1912.

На нинішній торг зігнано: Волів 60 штук, бугай 17, коров 104, ялівника 188, телят 176, беврог (галицьких) 140, угорських 120; разом 857 штук.

Плачено за метричний сотнар живої ваги т. з за 100 кг.: за худі волі 98 до 112 К, за бугай 92 до 100, за корови на заріз 76 до 96, за ялівника 80 до 100, за телята 120 до 144, за бевроги галицькі 118 до 130, за бевроги угорські по 150 до 158 К.

БЮРО ТЕХНІЧНЕ архітектора ВАСИЛЯ НАГІРНОГО у ЛЬВОВІ, Ринок 36 (дім „Народної Торговії“) згл. ул. На складці 3. виготовляє пляні і котвори на будівлі церков, домів парохіальних, народних домів, читалень і прочі будівлі.

442(12)

ЦЕРКОВНА ТОРГОВЛЯ ДОСТАВА“

Львів, ул. Руска 20, — Станіславів, ул. Смолин 1, Перемишль, Ринок 26.
Удержує найкращий вибр всіх церковних річей. — Злутила найлучших артистів для виготовлення іконостастів, престолів, кивотів і др. Приймає в Львові золочена чаші всіх направки. З беднала досг загальні признані. 366(800)

Товариство взаємного кредиту

„Джістер“

у Львові, ул. Руска ч. 20.

Телефон ч. 788.

засноване при Товаристві взаємних обезпечень „Джістер“ в р. 1895 на підставі закону о стоварищенні з р. 1873.

Одівальництво членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм членам рільникам обезпечений в „Джістру“ від більше літ.

Процент від вкладок 4%, без постручення податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса Дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полуночі.

Кonto в Шадниці поштовий ч. 35.527.

Кonto жирове в банку австро-угор.

Вкладки щадничі К 3,468.296—

Уділи членські К 341.275—

Позички уділені К 3,916.577—

Канцелярії Товариства отворені перед полуночю

Брошуро:

Йосиф II. чи Ян Казимир?*

(з нагоди святковання міномі 250-літної річниці заснування Львівського Університету).

можна набути в Адміністрації „Руслан“ і в книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові по 30 сот. за примірник.

Музичні струменти як: скрипки, цитри, клярнети, труби, мандоліни і т. д. а також ровери та прибори до тихоже, поручас по дешевих цінах як деяние: Укр. висилковий дім „ОРКАН“ Львів, Коперника 18. Соколам і Сітам, ученикам і учителям великий опуст. Також на рати. 388(20)

Рух зелізничних поїздів

обовязуючий з днем 1. мая 1912 р. після часу середньо-европейського.

Замітка. Поїзди поспішні означені грубим друком. Години пічні від 00 ввечером до 55 рано означені підчеркнені чисел мінютових.

Вігіз зі Львова

з головного двірця:

До Кракова: 12:35, 3:40, 8:22, 8:35, 2:05*, 2:45, 3:45*, 5:45†, 6:05, 7:00, 7:30, 11:10.

*) до Ряшева. §) від 15/5 до 30/9 включно що дні. †) до Мишані.

До Підволочись: 6:10, 10:35, 8:21, 2:27, 2:50†, 8:40, 11:13.

†) до Красного. §) від 15/5 до 30/9 включно що дні.

До Черновець: 2:50, 6:10, 9:15, 9:37, 2:25, 3:05*, 6:28†, 7:05*, 11:00.

*) до Станіславова. †) до Коломиї. *) до Ходорова кожого посередного дня перед неділею і съвяті.

До Стрия: 6:00, 7:30, 10:02 §), 1:45, 6:50, 11:25. §) від 16/6 до 8/9 включно лише в неділю і рим.-кат. съвяті.

До Самбора: 6:58, 9:05, 3:50, 10:56.

До Сокала: 7:35, 2:21, 8:00, 11:35*.

*) до Рави рускої (лише в неділі).

До Яворова: 8:40, 5:45.

До Підгасці: 5:55, 4:53.

До Стоянова: 7:55, 5:20.

з двірця „Львів-Підвамче“: